

Innst. S. nr. 124

(2005-2006)

Innstilling til Stortinget fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Dokument nr. 8:35 (2005-2006)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen, Åge Starheim og Ib Thomsen om språk- og kunnskapskrav i forbindelse med innvilgelse av statsborgerskap

Til Stortinget

SAMMENDRAG

I dokumentet fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen utrede og gjennomføre obligatorisk testing av innvandreres norskkunnskaper, kjennskap til norske samfunnsforhold, norsk historie og vestlig kultur, der man må oppnå et visst nivå før statsborgerskap innvilges. Dette nivået forutsettes å være høyt nok til at de som består testen, vil ha gode muligheter til å ta del i det norske samfunnet."

Forslagsstillerne viser til at alle som kommer til Norge i dag får tilbud om språkopplæring, men foreløpig finnes det ingen mekanismer som kobler egeninnsats i språkopplæringen opp mot innvilgelse av statsborgerskap. Forslagsstillerne mener dette gjør at enkelte ikke tar opplæringen så seriøst som de burde, og at graden av egeninnsats kanskje ikke alltid er like høy. Et statsborgerskap gir mange nye rettigheter, og en kobling mellom egeninnsats og statsborgerskap vil derfor gi sterke incentiver til å tilegne seg kunnskap om norsk språk og vestlig kultur.

I dokumentet vises det til innføring av en strengere test i språk og samfunnskunnskap m.m. i Danmark i forbindelse med søknad om statsborgerskap.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Dag Terje Andersen, Tore Hagebakken, Saera Khan,

Inger Løite og Arild Stokkan-Grande, fra Høyre, Kari Lise Holmberg og Bent Høie, fra Sosialistisk Venstreparti, Geir-Ketil Hansen, fra Kristelig Folkeparti, Bjørg Tørresdal, fra Senterpartiet, Trygve Slagsvold Vedum, og fra Venstre, Vera Lysklætt, viser til brev av 13. mars 2006 fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet (vedlegg) vedrørende Dokument nr. 8:35 (2005-2006). Det framgår av brevet at det er et mål for Regjeringen at alle innvandrere raskest mulig skal kunne bidra med sine ressurser i det norske arbeidslivet og samfunnet for øvrig. Det framgår videre at en viktig forutsetning for dette er å inneha grunnleggende kunnskaper i norsk språk og grunnleggende kjennskap til det norske samfunnet. Flertallet deler dette synet.

Flertallet viser videre til introduksjonsloven kapittel 4 der det framgår at alle som innvilges oppholds- eller arbeidstillatelse som danner grunnlag for varig opphold her i landet etter 1. september 2005, har rett og/eller plikt til deltakelse i 300 timer opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Ved innføringen av rett og/eller plikt til deltakelse i opplæring i norsk og samfunnskunnskap ble det også vedtatt endringer i statsborgerloven, jf. Ot.prp. nr. 50 (2003-2004). Endringen innebærer at for søkere som får sin søknad om statsborgerskap avgjort etter 1. september 2008, stilles det vilkår om at søker har gjennomført 300 timer godkjent norskopplæring eller kan dokumentere tilstrekkelige kunnskaper i norsk eller samisk.

Flertallet viser til at deltakere i slik opplæring vil ha ulike forutsetninger og ulik skolebakgrunn. Opplæringen skal tilpasses den enkeltes behov og må ta høyde for at deltakerne i noen tilfeller vil være analfabeter eller ha liten eller ingen utdanning fra før. Flertallet mener et gjennomføringskrav - et krav om gjennomføring av opplæring - er mer rettferdig og mer hensiktsmessig enn å knytte ervervelse av statsborgerskap opp mot et kunnskapskrav.

Flertallet foreslår på denne bakgrunn at Dokument nr. 8:35 (2005-2006) ikke bifalles.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Per-Willy Amundsen, Åge Starheim og Ib Thomsen, viser til at gode norskferdigheter og kunnskap om vestlige samfunnsforhold er en forutsetning for integrering og deltagelse i det norske samfunnet. Disse medlemmer påpeker at effekten av norskkurs er mer avhengig av den enkelte kursdeltagers motivasjon og egeninnsats enn av antall timer obligatorisk opplæring. Disse medlemmer viser til at et norsk statsborgerskap er et ettertraktet privilegium som med stort hell kan brukes som incentiv i integreringsprosessen, og er uenig i Regjeringens politikk om at så mange som mulig av landets innvandrere skal få innvilget norsk statsborgerskap. Disse medlemmer viser til at stadig flere europeiske land erkjenner at de har store integreringsutfordringer, særlig knyttet til personer fra ikke-sekulære kulturer, og at språk- og kunnskapskrav er egnede virkemidler. På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen utrede og gjennomføre obligatorisk testing av innvandreres norskkunnskaper, kjennskap til norske samfunnsforhold, norsk historie og vestlig kultur der man må oppnå et visst nivå før statsborgerskap innvilges. Dette nivået forutsettes å

være høyt nok til at de som består testen vil ha gode muligheter til å ta del i det norske samfunnet."

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Stortinget ber Regjeringen utrede og gjennomføre obligatorisk testing av innvandreres norskkunnskaper, kjennskap til norske samfunnsforhold, norsk historie og vestlig kultur der man må oppnå et visst nivå før statsborgerskap innvilges. Dette nivået forutsettes å være høyt nok til at de som består testen vil ha gode muligheter til å ta del i det norske samfunnet.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til dokumentet og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument nr. 8:35 (2005-2006) - forslag fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen, Åge Starheim og Ib Thomsen om språk- og kunnskapskrav i forbindelse med innvilgelse av statsborgerskap - bifalles ikke.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 6. april 2006

Dag Terje Andersen
leder

Trygve Slagsvold Vedum
ordfører

Vedlegg

Brev fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet v/statsråden til Stortingets kommunal- og forvaltningskomité, datert 13. mars 2006

Dokument nr. 8:35 (2005-2006) - Forslag fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen, Age Starheim og Ib Thomsen om språk- og kunnskapskrav i forbindelse med innvilgelse av statsborgerskap

Jeg viser til brev av 6. mars 2006 fra Kommunal- og forvaltningskomiteen, hvor komiteen ber om departementets vurdering av ovennevnte forslag fra stortingsrepresentantene Amundsen, Starheim og Thomsen.

Det er et mål at alle innvandrere raskest mulig skal kunne bidra med sine ressurser i det norske arbeidslivet og samfunnet for øvrig. En viktig forutsetning for dette er å inneha grunnleggende kunnskaper i det norske språket, og grunnleggende kjennskap til det norske samfunnet. I henhold til introduksjonsloven kapittel 4 har alle som innvilges oppholds- eller arbeidstillatelse som danner grunnlag for varig opphold her i landet etter 1. september 2005, rett og/eller plikt til deltakelse i 300 timer opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Det er lagt opp til at 250 timer skal være opplæring i norsk og 50 timer opplæring i samfunnskunnskap på et språk innvandreren forstår. Innvandrere som har rett til 300 timer norskopplæring skal kunne få tilbud om ytterligere 2 700 timer opplæring ved behov, jf. introduksjonsloven § 18,

Ved innføringen av rett og/eller plikt til deltakelse i opplæring i norsk og samfunnskunnskap, ble det også vedtatt endringer i lov 8. desember 1950 om norsk riksborgarrett (statsborgerloven), jf. Ot.prp. nr. 50 (2003-2004). Endringen innebærer at for søkere som får sin søknad om statsborgerskap avgjort etter 1. september 2008, stilles det vilkår om at søker har gjennomført 300 timer godkjent norskopplæring eller kan dokumentere tilstrekkelige kunnskaper i norsk eller samisk. Dette vilkåret videreføres i den nye loven om statsborgerskap, lov 10. juni 2005 nr. 51 om norsk statsborgerskap (statsborgerloven). Departementet tar sikte på å sette i kraft den nye loven om statsborgerskap 1. september 2006.

Statsborgerlovens vilkår om deltakelse i opplæring og kravet om dokumentasjon gjelder ikke de som på søknadstidspunktet har tilstrekkelige kunnskaper i norsk eller samisk. Hva som her skal regnes som tilstrekkelige kunnskaper skal fastsettes i forskrift, og foreslås lagt på samme nivå som for innvilgelse av fritak fra plikten til deltakelse i opplæring etter introduksjonsloven. Dette er bestått språkprøve, gjennomført opplæring i norsk på grunnskolen eller videregående skoles nivå, gjennomført studier i norsk på universitets- eller høghskolenivå, eller at vedkommende fyller inntakskravene for norsk eller samisk for universitet eller høghskole.

Den individuelle plikten til deltakelse i opplæring i 300 timer, og vilkåret om dokumentasjon av gjennomført norskopplæring for innvilgelse av henholdsvis

bosettingstillatelse etter utlendingsloven og statsborgerskap, understreker den enkeltes ansvar for raskt å søke å lære seg norsk språk og sette seg inn i norske samfunnsforhold. Opplæring skal tilbys av kommunen og skal tilpasses den enkeltes kompetanse og forutsetninger. Opplæringen skal følge den nye læreplanen, og ha god progresjon og kontinuitet. Grunnlaget for læreplanen er at demokratiet og de demokratiske grunnverdiene ligger som fundament for all virksomhet i vårt samfunn. Individets rettigheter og plikter balanseres mot samfunnets krav og forpliktelser overfor den enkelte. Utvalget av emner som er tatt med i planen når det gjelder innholdet i de 50 timene samfunnskunnskap illustrer dette. Emnene i 50 timer samfunnskunnskap er rettigheter og plikter som innvandrere i Norge, demokrati, velferd og verdier, helse, skole, utdanning og kvalifisering, arbeid, arbeidsliv og arbeidsmarked, barn og familie og befolkningsstruktur og naturforhold. Det skal også gis en innføring i den kristne og humanistiske kulturarven som ligger til grunn for det norske samfunnet. I tillegg tas følgende emner opp med enkelte deltakergrupper der det er naturlig; kvinners rettigheter, kjønnslemlestelse og arrangerte ekte-skap/tvangsekteskap.

Det er tilstrekkelig at personen er tilstede og deltar i undervisningen. Begrunnelsen for dette gjennomføringskravet, i motsetning til et kunnskapskrav som representantene Amundsen, Starheim og Thomsen foreslår, er at deltakere i opplæringen vil ha ulike forutsetninger og ulike skolebakgrunn, og at opplæringen skal tilpasses den enkeltes behov. I noen tilfeller vil deltakerne være analfabeter eller ha lite eller ingen utdanning fra før. Opplæringens kvalitet og pedagogiske innhold vil ha avgjørende betydning for om læring faktisk finner sted. Både staten og kommunene har fokus på å utvikle kvaliteten på opplæringen.

Det overordnede målet for opplæringen er at deltakerne skal kunne nå et ferdighetsnivå i norsk som setter dem i stand til å bruke eller bygge videre på sin medbrakte kompetanse i utdanning, arbeid og samfunnslivet for øvrig. Den nasjonale dokumentasjonsordningen for norsk består av sentralt utarbeidede ferdighetep prøver på tre nivåer. To prøver er avsluttende og dokumenterer et oppnådd språknivå, en prøve er til bruk underveis, fortrinnsvis for deltakere med langsom progresjon. Målsetningen i opplæringen er at så mange som mulig føres opp til avsluttende prøver, for på denne måten å dokumentere sin kompetanse. Resultattilskuddet som et element blant flere i tilskuddsordningen er ment å motivere kommunene til å føre så mange som mulig opp til avsluttende prøver.

Innføring av bestemte tester som vilkår ville kunne bety at noen ville være avskåret fra muligheten til å få ervervet norsk statsborgerskap selv med stor individuell innsats i opplæringen, Det ville være urimelig at

disse ikke skal kunne markere sin tilknytning til landet gjennom norsk statsborgerskap. Dette vil i tillegg ikke være i tråd med regjeringens inkluderende politikk, som bla. er at så mange som mulig av innvandrerne erverver norsk statsborgerskap.

På bakgrunn av ovennevnte kan jeg ikke støtte forslaget fra representantene Amundsen, Starheim og Thomsen.